

25.9.2023

STM131:00/2021
VN/28917/2021**2023/6 HTP-JAOSTON KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA 25.9.2023**

Aika 25.9.2023 klo 13.00-15.00

Paikka: Teams-etäkokous

Läsnä

Sirkku Saarikoski	STM, puheenjohtaja
Riitta Työläjäarvi	SAK, jäsen
Piia Taxell	TTL, jäsen
Jenni Uljas	Teollisuusliitto, jäsen
Auli Rytivaara	EK, jäsen
Eliisa Irpola	Kemianteollisuus, jäsen
Heikki Frilander	TTL, asiantuntija
Noora Pajukoski	STM, asiantuntija (klo 13.40 eteenpäin)
Katja Danner	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, asiantuntijas sihteeri (klo 13.40-14.45)

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin pienellä muutoksella.

3. ASA-lain uudistaminen

Danner esitteli ASA-lain päivitystä ja erityisesti muutoksia, jotka oli tehty luonnokseen sen jälkeen, kun edellinen versio oli kierrätetty jaostolla kirjallisilla kommentteilla. Lisääntymiselle vaarallisten tekijöiden kohdalle oli lisätty CLP-asetuksen mukaiset H-lausekkeet. Puheenjohtaja selosti vielä syöpädirektiivin viidennen päivitysdirektiivin (lyijy- ja di-isosyanaattidirektiivi) osalta meneillään olevia neuvotteluja, joissa parlamentti oli esittänyt, että myös perimää vaurioittavien ja lisääntymiselle vaarallisten altisteiden osalta direktiivin soveltamisalaan tulisi lisätä CLP-luokitusten mukaisten aineiden ja seosten lisäksi liitteessä I erikseen lueteltavat tekijät. Tämä on siis nyt pyritty huomioimaan ASA-laissa jo ennakoivasti, jottei lakia tarvitsisi avata tätä muutosta varten parin vuoden kuluttua taas uudestaan.

Ryhmätason tietojen osalta lakiin oli tehty muutos, jonka mukaan työntekijöille ja heidän edustajilleen annettavista tiedoista on jätettävä pois henkilöiden nimien lisäksi myös henkilötunnukset, koska mitään sellaisia tietoja ei tule luovuttaa, joista henkilöt voidaan yksilöidä.

Käytiin myös läpi lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuneiden tiedoille sovellettavaa viiden vuoden säilytysaikaa. Työnantajat kokevat tämän ongelmalliseksi, kun viiden vuoden ajan umpeuduttua tietojen säilyttäminen muuttuu lainvastaiseksi. Todettiin, että lainsäädännössä ajan on oltava selkeästi määritelty eli ei voida käyttää esim. muotoilua "vähintään viisi vuotta". Edelliseen versioon verrattuna oli muutettu säilytysaikaa koskevan laskennan käynnistymisen osalta teksti "altistumisen päättymisestä" muotoon "viimeisen tiedon merkitsemisestä". Tämä siksi, että TTL ei voi ASA-rekisteriin toimitettavien tietojen osalta tietää, koska altistuminen on päättynyt.

4. Lisääntymisterveysasetuksen uudistaminen

Pajukoski kertoi lisääntymisterveysasetusta koskevasta lausuntokierroksella saadusta palautteesta. Lausuntoja saatiin n. 20. Lausunnoista melkein jokaisessa nousi esiin huoli siitä, mistä henkilö saa korvausta, jos häntä ei voida siirtää toisiin tehtäviin ja hän ei voi jatkaa työssä. Asiasta on keskusteltu SVO:n kanssa, mutta osastolla on kiireitä eikä tiedetä, millä aikataululla se pystyy päivittämään erityisäitiysraha-asetusta. Toisena asiana lausunnoissa nousi esiin kysymys yötyötä koskevan lääkärinlausunnon antajasta. Osa lausunnonantajista katsoi, että neuvolalääkärin lausunto olisi riittävä, osa taas, että lausunnon antajan tulee olla työolosuhteet tunteva työterveyslääkäri. Asetuksessa on varmistettava, että tarvittava lääkärintodistus on kaikissa olosuhteissa saatavissa. Monessa lausunnossa toivottiin myös, että työnantajan tulisi antaa työntekijälle kirjallinen selvitys tilanteissa, joissa työntekijää ei voida siirtää toisiin tehtäviin. Tässä vaiheessa valmistelua asetusta ei aiota laajentaa tähän suuntaan.

Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, miten asetuksessa on muotoiltu työntekijän ilmoitusvelvollisuus raskaudesta ja työn teettämisen kieltäminen. OM:n mielestä näistä asioista ei voi säätää asetuksella, vaan niistä tulisi säätää lain tasolla. Ongelmallinen on asetuksen 4 §:n "ei saa teettää". Valmistelijat ovat olleet yhteydessä OM:öön, ja johtopäätös oli, että ongelma voisi olla ratkaistavissa sanamuotojen pehmentämisellä sekä selostamalla perustelumuistiossa, miksi tästä voidaan säätää asetuksella. Asetuksessa jouduttaneen käyttämään kiertoilmaisuja niin, ettei suoranaista kieltoa kirjata. Tämä heikentää asetuksen selkeyttä. Toinen muutosta vaativa kohta on 3 §:n 2 momentti, jossa oli tarkoitus säätää siitä, että raskaana olevan työntekijän on ilmoitettava tilastaan työnantajalle, jos työssä esiintyy riskitekijöitä.

Valtion työmarkkinalaitoksen ja työterveyslaitoksen lausunnossa nostettiin esiin myös 2 §:n fyysisiä ja fysikaalisia tekijöitä koskeva 4 kohta, jossa mainitaan myös imettävät työntekijät. Maininta saattaa aiheuttaa sekaannusta, koska yleisesti nämä tekijät eivät ole imettämisen osalta ongelma. Poikkeuksen tästä muodostavat radionuklidit. Jos imettävät poistetaan tästä kohdasta, säteilylainsäädäntö suojaa heitä silti edelleen. OM:n lausunnossa myös 4 §:n HTP-arvoja koskeva 6 momentti koettiin ongelmallisena. Tarkoitus oli säätää tiukemmin raskaana olevien kuin muiden työntekijöiden osalta.

Keskusteltiin lausunnoista. Puheenjohtaja muistutti, että pitää huomioida, että asetuksen muotoilut ovat linjassa direktiivin kanssa. Osapuolet toistivat aiemmin kertomansa kannat siihen, kuka lääkäri voi antaa yötyötä koskevan lausunnon. Pidettiin tärkeänä, että erityisäitiysrahaa koskeva säädös saataisiin päivitettyä pikaisesti. Asiaan kantaa ottaneet toivoisivat imettävien mainitsemista 2 §:n 4 kohdassa ja epäilivät, että säteilylainsäädännöstä imettävien suojelua koskevaa kohtaa ei työpaikoilla huomata.

Asetusluonnokseen tehdään lausuntopalautteen edellyttämät muutokset ja asiaa käsitellään sähköpostitse.

5. Perustelumuistiot

- akryliiniiriili

Puheenjohtaja kertoi, että akryliiniiriiliin raja-arvoista ollaan yksimielisiä, mutta niiden voimaantuloaika on auki. Direktiivi on täytäntöön pantava vuonna 2024, mutta se mahdollistaa kahden vuoden siirtymäajan, eli raja-arvot voisivat tulla voimaan vasta 2026. Päätettiin, että käytetään direktiivin mahdollistama siirtymäaika ja raja-arvot tulevat voimaan vuonna 2026. Muistio hyväksyttiin.

6. Lyijy- ja di-isosyanaattidirektiivi; Parlamentin mietintö

Puheenjohtaja kertoi, että parlamentti on muuttanut kantaansa raja-arvoihin. Aiemmin ongelmana oli, että parlamentti aikoi pudottaa lyijyn raja-arvon kaikkien työntekijöiden osalta yhtä alas kuin sen tulee olla hedelmällisessä iässä olevien naisten kohdalla, mikä olisi käytännössä estänyt monilta osin lyijytyön tekemisen. Parlamentti muutti kantaansa, se tukee nyt sellaisenaan komission esittämiä lyijyn ilmapitoisuuden ja veren lyijypitoisuuden raja-arvoja sekä di-isosyanaattien OEL-arvoa. Syöpädirektiivin määritelmiä esitetään laajennettavaksi kattamaan myös perimää vaurioittavat ja lisääntymiselle vaaralliset aineet tekijät, jotka luettelaisiin liitteessä I. Esitetään myös vaarallisten lääkeaineiden lisäämistä liitteeseen I. Parlamentti myös

esittää tehtäväksi selvityksen siitä, lisättäisiinkö hormonihäiriköt syöpädirektiiviin. Asian käsittely neuvostossa alkaa 3.10. neuvoston sosiaalityöryhmän kokouksella. Siinä yritetään saada jäsenmaiden kanta muodostettua. Neuvottelut on saatava valmiiksi pian, jotta parlamentti ehtii hyväksyä lopullisen version ennen työnsä päättämistä.

7. Asbestidirektiivi; lopullisen direktiivin keskeiset muutokset

Puheenjohtaja kertoi, että asbestidirektiivin käännökset ovat tarkastettavana ja direktiivi tulee voimaan todennäköisesti jo tämän vuoden aikana. Kansallinen täytäntöönpano-aika on kaksi vuotta. Suomessa on päivitettävä sekä asbestiasetusta että -lakia.

Puheenjohtaja kävi läpi asbestidirektiivin keskeiset muutokset. Raja-arvojen osalta voidaan siirtymäajan jälkeen valita kahdesta vaihtoehdosta: joko pidetään raja-arvo $0,01$ kuitua/cm³ ja aletaan laskea myös nykyistä $0,2$ µm ohuimmat kuidut tai sitten lasketaan edelleen ainoastaan nykykäytännön mukaiset kuidut, mutta tiukennetaan vastaavasti raja-arvoa arvoon $0,002$ kuitua/cm³.

Puheenjohtaja totesi asbestin poistoa koskevasta kirjauksesta, että parlamentin kannanottoa on liuennettu siten, että poisto eli ole pakollista, mutta sen on oltava etusijalla oleva vaihtoehto. Kansalliseen sääntelyyn uusi asia on se, että asbestikartoittajilla on oltava pätevyys. Vuoden 2016 päivityksessä vastaavaa muutosta ei otettu mukaan, koska päteviä asbestikartoittajia ei tuolloin olisi ollut, mutta nyt on ihan perusteltua ottaa tämä kansalliseen sääntelyyn. Koulutus/pätevyysvaatimukset täytyy säätää lakitasolla, eli asbestilaki on avattava. Asbestipurkuluvan ja -rekisterin osalta lainsäädäntö on Suomessa jo direktiivimuutosten mukainen. Lisäksi tulee täsmennyksiä satunnaista ja lievää altistumista koskevan sääntelyn osalta.

8. Muut asiat

Puheenjohtaja kertoi, että viime perjantaina neuvoa-antavan komitean kokouksessa hyväksyttiin opinioita koskien kobolttia, PAH-yhdisteitä, hitsausuuruja, isopreeniä ja 1,4-dioksaania ja komission on tarkoitus antaa näitä koskeva direktiiviehdotus vuoden 2024 alkupuolella. Näille aineille on tulossa raja-arvot, joiden ei pitäisi aiheuttaa merkittäviä ongelmia kansallisesti. Hitsausuuruille ei ole tulossa raja-arvoa, mutta edellytetään lisäystä liitteeseen 1 sekä ohjeistuksen laatimista hitsausuuruille altistumisesta. Toiveena on myös asettaa pölyille raja-arvo, jota voisi soveltaa myös hitsausuuruille.

9. Seuraavat kokoukset

Seuraava kokous on marraskuussa. Kalentereihin on varattu kokoukselle varsinainen päivä sekä varapäivä. Puheenjohtaja pyysi ilmoittamaan, mikäli toinen varauksista ei sovi.

10. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.00.

Sirkku Saarikoski

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri